

ЩОДО ПИТАННЯ ДУХОВНОСТІ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Наше суспільство – це суспільство споживання, споживання матеріальних благ, задоволень, розваг. А всяка розвага вимагає коштів. Культ грошей настільки увійшов у повсякденний побут, що курс валют є обов'язковою новиною, яку передають щогодини по радію поряд з прогнозом погоди, як ніби це важливо і необхідно знати кожному. У свідомості людей міцно вбивається, що все можна придбати лише за гроші. В суспільстві все більш розповсюдженими стають книги, з відповідною тематикою, наприклад, «Як виховати майбутнього мільйонера». Багатіїв пропонується виховувати з пелюшок, націлювати їх на успіх. Як виховати чесного, доброго, порядну людину, багатьох вже не турбує.

Виховання як процес є довготривалий і розпочинається він ще з дитинства. Саме дитині батьки закладають перші правила поведінки, які стають основою їхнього подальшого життя.

Вихованню приділялася велика увага як за часи Російської Імперії так і в роки існування Радянського Союзу. Про це свідчить, наприклад, прийнята і затверджена на XXII з'їзді КПРС Програма. Відповідно до якої основною задачею було виховання підростаючого покоління (http://leftinmsu.narod.ru/polit_files/books/III_program_KPSS_files/116.htm).

В наш час даній проблемі не приділяється відповідна увага, а, навпаки, всякий раз пропагується панування матеріальних цінностей. Однак, окрім матеріальних потреб кожна людина має і духовні, які теж мають право на існування та повинні охоронятися належною мірою. З приводу цього, цікавими і точними є роздуми Ю. Нікітіна та А. Григор'єва: «Сучасна економічна модель, – на думку вчених, – створює тип характеру, орієнтований на ринкові відносини. Особистість починає усвідомлювати себе як «попит», який може бути «бажаний». Щоб продати себе дорожче, необхідно вивчити попит і для досягнення успіху продавати і перепродувати себе виходячи з мінливості такого попиту. Такий постійний «перехідний стан», непідвладне людині, породжує невпевненість у завтрашньому дні. Будь-яка невдача викликає зниження рівня самооцінки свого «Я», самоповаги, а як результат – відчуття безпорадності, неповноцінності, неадекватності «середовищі існування». Залежність від попиту породжує залежність від думки інших людей (конформізм), від ролей, які їм приписують і нав'язують, рольових очікувань. Втрачається людська індивідуальність як властивість людської неповторності. Людських відносин стає характерний прагматизм, який породжує байдужість до почуттів, і межує з поверхневим ставленням до особистості. Стійкі риси характеру не формуються, так як можуть вступити в конфлікт з мінливими вимог, які

пропонує ринок, і породити особистий конфлікт, який порушить і без того слабку рівновагу». (Нікітін Ю., Григор'єва О. Інструментальна кримінальна агресія та її попередження щодо злочинів проти основ національної безпеки держави. 2004. [http://www.asta.edu.ua/vidan/1/\(27\)/Pravo//](http://www.asta.edu.ua/vidan/1/(27)/Pravo//)).

Виникненням нових потреб людини, у своєму споживанні, веде до її самої зміни шляхом економічного впливу на неї. Цей процес, безперечно, впливає і має свої відчутні особливості в кримінальному законодавстві, адже діючий Кримінальний кодекс України намагається охороняти людину та всі суспільні відносини, які потрібні їй для існування в нашій країні. Нагадаємо, що відкриття матеріалістичного розуміння історії, що дозволило поглянути на суспільство зовсім іншими очима, передувало створення Марксом і Енгельсом стрункої типології суспільних відносин, зведення їх у систему. Справа в тому, що об'єктивною реальністю, на їх думку, є не тільки матеріальні відносини, але і духовні (<http://www.trinitas.ru/rus/doc/0001/005a/00011111>).

Порівнюючи радянські часи з сучасними реаліями, можна зазначити, що в нашій країні панує дефіцит духовності і відсутність ідеологічних поглядів на законодавчому рівні, які б об'єднували усіх людей. З першого погляду, відродити у людей загублене нереально. Але об'єднання українського суспільства все ж таки можливе. Наглядним, буденним, на перший погляд, прикладом виступає Євро-2012 по футболу. Люди мали спільні переживання, надії, які розвивали дух патріотизму, гордості у кожного за свою команду. Не раз, про відповідну згуртованість українського народу, можна було почути і через ЗМІ.

Навіть учені мусять констатувати невтішні факти. Так, В. О. Навроцький звернув увагу на те, що сталася інфляція кримінального права в повсякденній свідомості. Попередження про можливість застосування статей кримінального кодексу є слабким стримуючим заходом для потенційного правопорушника, повідомлення про порушення кримінальної справи вже не викликає хвилювання у пересічного громадянина (Навроцький В. О. Чи перебуває українське кримінальне право в стані кризи? 2009, с. 6) Тобто, не має внутрішньої боязні, відсутня внутрішня заборона у людей.

Виходячи з історії слов'янського народу (християнського) можна спостерігати, що він, протягом усього часу, не існував без духовності. І в різні періоди духовність виражалася по-різному: язичництво, релігія, ідеологія. Сьогодення ж характеризується у всьому «свободою». Але проблема в тому, що українському народові, так історично склалося, задавали напрямки духовного розвитку монархи та інші вожді, тепер же цієї закономірної тенденції не має, і, як результат, – «хаос» в суспільній свідомості, який, в свою чергу, приводить до росту злочинності. Дане твердження підтверджується дослідженням В. Н. Дрьоміна, який зазначає, що злочинність

розвивається і зміцнюється там і тоді, де присутній хаос у суспільному житті при відсутності політичної волі з ним боротися (Дремін В. Н. Криминогенность транзитивных обществ (криминологические последствия распада СССР). 2009, с. 603).

Як справедливо зазначає В. О. Туляков, сучасне дослідження механізму формування нової кримінально-правової доктрини в руслі глобалізаційних процесів свідчать про те, що проблема декодифікації і рекодифікації чинного кримінального законодавства є досить актуальною для Європейського кримінального права (Туляков В. А. Генезис уголовного права и диалектика рекодификации. 2012, с. 211-213). Процес рекодифікації в українській кримінально-правовій науці вже розпочався, це стосується кримінально-правових проступків. Але, виходячи з наших досліджень, впровадження кримінальних проступків буде супроводжуватися знову ж таки зі змінами тільки до ККУ. Змінюючи і доповнюючи кримінальний кодекс ми змінюємо, можна ще по-іншому виразитися, покращуємо нормативно-правовий акт, зовнішній прояв охоронної функції кримінального права і цим ми не можемо змінити, виправити осіб, які стали на злочинний шлях та будуть вчиняти злочини в подальшому. Для досягнення даного результату потрібна їх власна внутрішня заборона.

В підсумку, потрібно зазначити, що саме для досягнення усіх поставлених цілей кримінального законодавства потрібно єднання зовнішньої та внутрішньої суті охоронної функції кримінального права, останньою потрібно якраз-таки вважати духовність (яка б відповідала за внутрішню заборону особи). І для підняття духовності в суспільстві потрібно її нормативно-правове закріплення, а саме в ч.1 ст.1 ККУ визначити, поряд з іншими, об'єктом кримінально-правової охорони духовність. Тому, що для досягнення намічених результатів в кримінальному праві потрібно поєднувати гуманізм матеріальних відносин та тоталітаризм духовних.

Данильченко И. Р.

*Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
ассистент кафедры уголовного права*

МИНИМАЛЬНЫЕ СТАНДАРТЫ ЦИВИЛИЗОВАННОСТИ – ЗАЩИТА СЕМЬИ ОТ НЕГАТИВНЫХ ПРОЦЕССОВ

Преступность в Украине за последние годы стала одним из наиболее значимых общенациональных явлений. При этом особый общественный резонанс вызывают насильственные деяния.

Преступное насилие всегда расценивалось как весьма опасное антиобщественное явление, масштабы последствий которого трудно переоценить. Насилие разрушает личность, нормальное повседневное общение людей, нередко делая жизнь человека невыносимой, разлагает